

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Quality Reseach) ลักษณะการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Approach) ที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการ ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ เทศบาลเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

การศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมกับเทศบาล

การศึกษาค้นคว้าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นของการดำเนินงาน ผ่านแบบสอบถามอย่างมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมปัญหาทั้งระบบผลิตก๊าซชีวภาพ ที่เหมาะสม

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองสกลนคร

การดำเนินการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิของเทศบาลฯ ในพื้นที่โครงการทั้ง จากรายงานการศึกษา หรือการรายงานการปฏิบัติงานของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ตลอดจนจากหน่วยงานราชการและ อปท. ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกันนี้จะดำเนินการสืบค้นจากฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยข้อมูลที่นำมาพิจารณาประกอบด้วย

1. ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาล¹ ได้แก่ จำนวนประชากร ขนาดพื้นที่
2. การจัดการขยะมูลฝอย² ได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอย วิธีการกำจัด
3. ขยะมูลฝอย ประสิทธิภาพการเก็บขยะมูลฝอย

¹ เว็บไซต์ของกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

² เว็บไซต์ของ อปท. นำร่องในพื้นที่โครงการ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะใน ระดับชุมชนตั้งแต่ปี 2550 โดยเฉพาะข้อมูลปริมาณขยะอินทรีย์ที่ออกแบบสำหรับการผลิตพลังงานแต่ละวัน เป็นต้น
5. ข้อมูลกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของชุมชนหรือสถานประกอบการเป็นหลัก
6. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

สำหรับเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลพื้นที่เบื้องต้น จะใช้แบบสอบถามอย่างมีโครงสร้าง (Structure Questionnaire) โดยกำหนดประเด็นดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่
2. ความรู้เข้าใจในการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน/สถานประกอบการ
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากจัดกิจกรรม
5. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยจะจัดส่งให้กับผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

โดยลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการพัฒนาระบบผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะในระดับชุมชนตั้งแต่ปี 2550 ของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) รวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเบื้องต้นจาก พพ. ที่ดำเนินการในโครงการฯ
3. จัดทำแบบสอบถามที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายนั้น เนื่องจากการสำรวจในครั้งนี้ เป็นการศึกษาครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) โดยกำหนดให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบ และเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนหลักของโครงการฯ จึงถูกกำหนดให้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ซึ่งในกรณีนี้ ตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ถือว่าเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ศึกษาระบบการบริหารจัดการ การผลิตก๊าซชีวภาพ

การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการบริหารจัดการขยะในปัจจุบันที่รวบรวมได้ การคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด เช่น บ้านเรือน ร้านอาหาร ตลาดสด การเก็บรวบรวมขยะแต่ละประเภทการเก็บขนเพื่อนำไปกำจัดและผลิตพลังงาน การสำรวจด้วยแบบสอบถาม จากเอกสารต่างๆ นำมาเรียบเรียง พร้อมจัดเป็นหมวด สำหรับเป็นฐานข้อมูลของ อปท. เพื่อประกอบการศึกษาการวางแผนรณรงค์ต่อไป

พร้อมกับดำเนินการประสานงานในการจัดประชุมร่วมกับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมร่วม จัดทำสรุปผลการประชุม ซึ่งพื้นที่อาจจะมียุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน จะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการรณรงค์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ซึ่งมีมาตรการหรือตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

- 1.1 สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน
 - ด้านทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร องค์กรประชาชน งบประมาณ
 - วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี
 - ด้านโครงสร้าง นโยบาย ระบบการทำงาน บทบาทหน้าที่
 - ด้านระเบียบข้อกฎหมาย
 - ด้านการสนับสนุนจากภายนอก

- 1.2 ศักยภาพในหน่วยงาน
 - จุดแข็งของหน่วยงาน
 - จุดอ่อนของหน่วยงาน

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อหน่วยงาน มีตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ กล่าวคือ

- 2.1 สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่
 - ด้านสังคม
 - ด้านการเมืองการปกครอง

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่าย

2.2 ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่

ด้านเชิงบวก ซึ่งเป็นช่องทางหรือโอกาสของหน่วยงาน

ด้านเชิงลบ ซึ่งเป็นอุปสรรคหรืออันตรายของหน่วยงาน

จัดทำแผนการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำขยะอินทรีย์มาผลิต พลังงาน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะข้อมูลด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ ของเทศบาลฯ ข้อมูลที่รวบรวมได้จะนำมาวิเคราะห์และพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการคัดแยกขยะอินทรีย์จากแหล่งกำเนิด จะแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มครัวเรือน บ้านพักอาศัย ชุมชนและสถานศึกษา
2. สถานประกอบการ

